

סוג הבחינה : בגרות לבתי ספר על יסודיים
מועד הבחינה : קיץ תשפ"ג, 2023
מספר השאלון : 005282

מדינת ישראל
משרד החינוך

תורה שבעל פה תפילה כמפגש

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה : שעה וחצי
- ב. מבנה השאלון ומפתח הערכה :
בשאלון זה פרק אחד.
(20 x 5) – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש : אין
- ד. הוראות מיוחדות : אין

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

ענו על חמש מן השאלות 1-6. (לכל שאלה - 20 נקודות)

1. מצות התפילה

- א. (1) על פי הרמב"ם, מהי כוללת מצות התפילה מן התורה?
(2) על פי הרמב"ם, כמה תפילות יש להתפלל בכל יום מן התורה ובאילו זמנים?
(6 נקודות)
- ב. ספר הכוזרי משוה בין זמני האכילה של האדם לזמני התפילה. הסבירו את ההשוואה לפי דבריו.
(5 נקודות)
- ג. (1) מהם הזמנים בהם מתפללים תפילת שחרית לכתחילה?
(2) עד מתי מי שלא התפלל בזמן שצינת בסעיף קטן (1) יכול עדיין להתפלל שחרית?
(3) מהו הזמן המוקדם ביותר שמי שצריך להקדים יכול בשעת הדחק להתחיל להתפלל בו?
(9 נקודות)

2. הכנות לתפילה

- א. (1) מדוע חובה על הנצרך לנקביו, להתפנות לפני התפילה? כתבו שני הסברים.
(2) מה יעשה מי שלפני התפילה מרגיש שהוא צריך להתפנות אבל יכול להתאפק?
(3) מה הדין במי שנצרך לנקביו לפני התפילה והתפלל בלי להתפנות? פרטו.
(11 נקודות)
- ב. (1) עד היכן צריך לרחוץ את ידיו לפני התפילה?
(2) מה יעשה מי שאין לו מים ליטול ידיו לפני התפילה?
(3) מי שהתפלל עם ידיים מלוכלכות, האם יצא ידי חובת תפילה? פרטו.
(9 נקודות)

3. תפילה בציבור ובבית הכנסת

- א. על פי השולחן ערוך מה צריך אדם לעשות בשני המקרים הבאים (מצוטטים בלשון השולחן ערוך)?
- (1) "ואם הוא אנוס שאינו יכול לבוא לבית הכנסת"
 - (2) "ואם נאנס... והוא מתפלל ביחיד"
- (6 נקודות)
- ב. הרב שניאור זלמן מלאדי כתב: "תפילת הציבור אף ע פי שהוא מצווה מדבריהם היא גדולה ממצוות עשה של תורה הואיל ומקדשין בה ה' ברבים".
- (1) היכן בתפילה מקדשין את ה' ברבים?
 - (2) כתבו טעם נוסף למעלתה של תפילה בציבור.
- (6 נקודות)
- ג. (1) המגן אברהם כתב: "נהגו רוב נשים שאין מתפללין שמונה עשרה בתמידות שחר וערב...". לפי דברי המגן אברהם, מה נוהגות הנשים לעשות כדי לקיים מצות תפילה?
- (2) דעת הרמב"ן היא שנשים חייבות בתפילת שחרית ומנחה כמו אנשים. מדוע?
 - (3) גם לפי דברי הרמב"ן נשים לא נוהגות להתפלל תפילת ערבית. מדוע?
- (8 נקודות)

4. פסוקי דזמרא

- א. (1) כתבו שתי דוגמאות לאמירות שמותר להפסיק ולומר אותן באמצע פסוקי דזמרא.
- (2) כתבו דוגמה לאמירה הקשורה לתפילה, שאסור להפסיק ולומר באמצע פסוקי דזמרא.
- (7 נקודות)
- ב. (1) מהו הדבר החריג בברכת 'ברוך שאמר' בהשוואה לשאר ברכות?
- (2) מה ההסבר של בעל ערוך השולחן לכך?
- (6 נקודות)
- ג. (1) "אשרי יושבי ביתך" נחשב המזמור העיקרי בפסוקי דזמרא. מהן שתי המעלות שיש במזמור זה?
- (2) כתוב הלכה אחת שמראה את המעלה שיש דווקא למזמור זה בפסוקי דזמרא.
- (7 נקודות)

5. נפילת אפיים ופיטום הקטורת

- א. (1) על איזה יד נופלים בנפילת אפיים? פרטו על פי דעת השולחן ערוך ועל פי דעת הרמ"א.
 (2) נוהגים בנפילת אפיים שלא ליפול על יד מגולה ללא שרוול. מדוע?
 (3) באיזה מקרה אומרים את המזמור של נפילת אפיים בלי להוריד את הראש על הזרוע?
 (10 נקודות)
- ב. מדוע פותחים את אמירת שיר של יום במשפט "היום יום ... בשבת"? (4 נקודות)
- ג. (1) על פי הרמ"א, מה הסיבה שיש מקומות שלא אומרים 'פיטום הקטורת' בימי חול?
 (2) על פי הרמ"א, איזה עוד הלכה הקשורה לפיטום הקטורת נובעת מהתשובה שכתבתם בסעיף קטן (1)?
 (6 נקודות)

6. תפילות מנחה וערבית

- א. (1) שני זמנים הוזכרו לתחילת תפילת מנחה: (1) שש שעות ומחצה. (2) תשע שעות ומחצה. – על פי מה נקבעו שני זמנים אלה?
 (2) הגמרא אומרת שיש מעלה מיוחדת בתפילת מנחה. מה הטעם לכך?
 (3) כתבו ארבעה מן המרכיבים (חלקים) שיש בתפילת מנחה.
 (11 נקודות)
- ב. מדוע פותחים את תפילת ערבית באמירת 'יהוא רחום? כתבו טעם אחד.
 (3 נקודות)
- ג. (1) יש דיון בגמרא האם תפילת ערבית רשות. אבל בימינו תפילת ערבית היא חובה. מדוע?
 (2) הדיון בגמרא אם תפילת ערבית רשות נוגע רק לתפילת העמידה ולא לקריאת שמע. הסבירו מדוע.
 (6 נקודות)